

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 421/2018-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. januára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Feciľakom, Jesenná 8, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 85/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 85/2010 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 85/2010 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 390,50 € (slovom tristodevät'desiat eur a päťdesiat centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Michala Feciľaka, Jesenná 8, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti [REDACTED] vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. novembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 85/2010.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že pôvodný žalobca [REDACTED] (ktorého právnym nástupcom v konaní sa stal sťažovateľ), sa žalobou z 12. novembra 2009 podanou okresnému súdu domáhal proti žalovanému zaplatať sumu 6 678,94 € s príslušenstvom „z titulu nesprávnej výšky poistného plnenia“. Okresný súd viedol konanie pod sp. zn. 32 Cb 85/2010.

3. Sťažovateľ uviedol, že namietané konanie trvá viac ako 9 rokov a nie je právoplatne skončené. Sťažovateľ podrobne opísal jednotlivé úkony súdu v priebehu konania s poukazom na opakované urgencie pôvodného žalobcu i sťažovateľa a nimi podané sťažnosti na prieťahy v konaní z dôvodu opakovaných neprimerane dlhých období nečinnosti okresného súdu pri prerokovaní veci.

4. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že namietané konanie sa začalo v novembri 2009 doručením žaloby, okresný súd vo veci nariadil tri pojednávania na 1. október 2012, 25. marec 2013 a 11. september 2014, na ktorom prvýkrát rozhodol rozsudkom tak, že žalobu zamietol. Na návrh žalobcu z 20. apríla 2015 okresný súd uznesením z 30. mája 2016 pripustil zmenu účastníkov na strane žalobcu vstupom sťažovateľa do konania na miesto pôvodného žalobcu. Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu svojím uznesením zo 6. októbra 2015 zrušil rozsudok okresného súdu z 11. septembra 2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd v ďalšom priebehu konania nariadil pojednávanie na 14. september 2017, na ktorom vo veci rozhodol rozsudkom tak, že žalobe vyhovel. Proti predmetnému rozsudku podal odvolanie žalovaný 19. októbra 2017, ku ktorému sa na výzvu súdu sťažovateľ vyjadril podaním z 26. januára 2018. Sťažovateľ uviedol, že okresný súd podľa zistení sťažovateľa z informačnej kancelárie súdu z 5. novembra 2018 odvolanie žalovaného odvolaciemu súdu ešte nepredložil, hoci od vyjadrenia sťažovateľa k tomuto odvolaniu už uplynulo viac ako 9 mesiacov.

5. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jeho základného práva na prerokovanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 85/2010, okresnému súdu prikáže vo veci konať bez zbytočných prieťahov, prizná mu finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania.

6. Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 421/2018-11 z 28. novembra 2018 ju podľa § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

7. Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prípisom sp. zn. ISprV/539/2018 zo 7. januára 2019, v ktorom uviedol chronológiu úkonov vykonaných v namietanom konaní a rozhodnutie vo veci ponechal na zvážení ústavného súdu. Pritom žiadal prihliadnuť na skutočnosť, že k dĺžke namietaného konania prispelo aj správanie sťažovateľa.

8. Podaním doručeným ústavnému súdu 24. januára 2019 sťažovateľ v reakcii na vyjadrenie okresného súdu zotrval na dôvodnosti svojej sťažnosti.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

II.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a zároveň namieta aj porušenie čl. 6

ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou

judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESELP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

16. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet posudzovaného konania (sťažovateľom uplatňované nároky z titulu poistného plnenia) tvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, preto skutková ani právna náročnosť veci nemohla podstatnejšie ovplyvniť časovú náročnosť prejednávania veci a prispieť k vzniku prietáhov v konaní.

17. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľa. Ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by svedčili o tom, že by k prietahom podstatnejším spôsobom prispelo správanie sťažovateľa ako žalobcu, resp. jeho právneho predchodcu v konaní.

18. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci. Posudzované konanie sa začalo 16. novembra 2009 a dosiaľ nie je právoplatne skončené, teda trvá viac ako 9 rokov. Okresný súd vo veci prvýkrát rozhodol rozsudkom z 11. septembra 2014, t. j. po necelých piatich rokoch vedenia konania. Na základe odvolania sťažovateľa vo veci rozhodoval odvolací súd v období od 12. decembra 2014 do 3. novembra 2015, t. j. spis sa nachádzal na odvolacom súde necelý rok. Pritom rozsudok okresného súdu bol odvolacím súdom zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. V priebehu ďalšieho konania došlo k procesnému nástupníctvu sťažovateľa na miesto pôvodného žalobcu na základe postúpenia pohľadávky. Vstup sťažovateľa do konania na miesto pôvodného žalobcu pripustil okresný súd uznesením z 30. mája 2016. Druhýkrát okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom zo 14. septembra 2017, proti ktorému sa odvolal žalovaný. V čase doručenia

sťažnosti ústavnému súdu (13. novembra 2018) okresný súd realizoval procesné úkony v súvislosti s podaným odvolaním.

19. Ústavný súd konštatuje, že posudzované konanie toho času trvá viac ako 9 rokov a nebolo právoplatne skončené. Samotnú dĺžku posudzovaného konania je potrebné hodnotiť ako neprimeranú, a tým zakladajúcu prierahy v postupe okresného súdu bez potreby bližšieho hodnotenia jednotlivých úkonov súdu. Na druhej strane ústavný súd neopomenul skutočnosť, že okresný súd po zrušení prvého rozsudku okresného súdu vo veci konal priebežne, bez znakov nečinnosti či neefektívnej činnosti pri realizovaní jednotlivých úkonov. Napriek tomu celková doterajšia dĺžka konania sama osebe v danom prípade zakladá porušenie označených práv sťažovateľa.

20. Ústavný súd preto konštatuje, že postupom okresného súdu v posudzovanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

21. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

22. Vzhľadom na to, že ústavný súd zistil porušenie práv sťažovateľa postupom okresného súdu, prikázal okresnému súdu, ktorý vo veci aktuálne koná, aby vo veci konal bez zbytočných prierahov.

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov

sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

24. Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých preťahoch v posudzovanom konaní. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu, nevyhovel.

25. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom.

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2018 je 153,50 € a hodnota režijného paušálu je 9,21 €.

27. S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) v sume 325,42 € vrátane režijného paušálu. Keďže právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 325,42 € spolu s 20 % daňou z pridanej hodnoty v sume 65,08, t. j. spolu v sume 390,50 €. Ústavný súd nepriznal úhradu trov za jeden úkon právnej služby (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu), pretože toto vyjadrenie neobsahovalo žiadne skutočnosti významné pre rozhodnutie ústavného súdu.

28. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2019